

CACAO

PALMOLIE

SOJA

KOFFIE

Internationaal Maatschappelijk
Verantwoord Ondernemen door de
Nederlandse Levensmiddelenindustrie

Voortgang in cacao, palmolie, soja en koffie in beeld

Voorwoord

In 2020 heeft de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI) de stand van zaken in relatie tot verduurzaming in beeld gebracht bij een aantal grondstoffen waarbij Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) een belangrijke rol speelt. De FNLI heeft naast de individuele bedrijfs-assessments die worden gedaan in het kader van de rapportage aan de SER, dit jaar ook een kwalitatieve rapportage opgesteld een viertal sectoren: cacao, palmolie, soja en koffie. Hiermee willen wij inzicht geven in de gezamenlijke sectorinitiatieven en de voortgang die met deze initiatieven wordt gerealiseerd.

“De FNLI verwelkomt het pleidooi wat de SER onlangs naar buiten bracht: een Europese aanpak voor het toekomstig IMVO-beleid en de implementatie van due diligence in de landen waar de grondstoffen worden geproduceerd.”

Op een aantal gebieden is Nederland koploper in duurzaamheidsinitiatieven. Dit geldt voor individuele bedrijven, maar ook voor gezamenlijke initiatieven als Dutch Initiative for Sustainable Cocoa (DISCO), Dutch Soy Platform (DSP) en Dutch Alliance for Sustainable Palmoil (DASPO). Veel van deze initiatieven hebben inmiddels een Europese dimensie om daarmee meer impact te kunnen maken.

Het overzicht dat in deze publicatie wordt gegeven, laat goed zien hoe divers de verschillende grondstoffenketens zijn. Waar cacao grotendeels in een selecte groep landen wordt geteeld, is dit voor koffie heel anders. Waar sommige grondstoffen op grote plantages worden geproduceerd, zijn voor andere veel kleine boeren aan zet. Dit vraagt om een geheel andere aanpak om bij te dragen aan verduurzaming. Het is duidelijk dat niet er één

oplossing bestaat, maar dat maatwerk vereist is. In de vier sectoren die in deze rapportage zijn meegenomen kan het volume duurzame grondstoffen op de Nederlandse markt nog verder omhoog. Samen met onze partners waarmee de FNLI in 2018 het IMVO Convenant Voedingsmiddelen heeft ondertekend, willen wij vaststellen hoe we tot verdere verbeteringen in de toeleveringsketens kunnen komen.

De deelnemende bedrijven in de vier sectoren bepleiten om op Europees niveau tot een gezamenlijke aanpak te komen. De FNLI verwelkomt dan ook het pleidooi wat de SER onlangs naar buiten bracht: een Europese aanpak voor het toekomstig IMVO-beleid en de implementatie van due diligence in de landen waar de grondstoffen productie plaatsvindt. De sectoranalyse over vier sectoren laat zien dat Nederland slechts één van de spelers is in het grotere geheel. Door internationale samenwerkingsverbanden aan te gaan binnen sectoren, kan het bedrijfsleven bijdragen aan een positieve impact op de sociale omstandigheden en het milieu in de gebieden waar de grondstoffen vandaan komen.

De FNLI steunt bovengenoemde initiatieven. Wij hebben de intentie om de komende jaren verder te gaan met de sectoranalyses en hier ook een aantal nieuwe sectoren aan toe te voegen. De voortgang uit deze sectorale samenwerking wil de FNLI in het komende jaar graag met de convenantpartners bespreken.

Marian Geluk
Directeur FNLI

“Het Convenant Voedingsmiddelen uit 2018 is niet het begin, maar markeert een nieuwe fase van verbreding en verdieping.”

Duurzame voedingsmiddelen in Nederland

Nederland heeft een sterke voedingsmiddelenindustrie die ingrediënten vanuit de hele wereld verwerkt in consumentenproducten. Deze strategische positie in de keten brengt ook een grote verantwoordelijkheid met zich mee voor de boeren die ons voedsel produceren, de medewerkers in de keten en onze aarde. Daarom werken Nederlandse bedrijven sinds jaar en dag aan verduurzaming: zelfstandig, via de brancheorganisaties of via verschillende initiatieven. Het Convenant Voedingsmiddelen uit 2018 is dan ook zeker niet het begin, maar markeert een nieuwe fase van verbreding en verdieping. In deze publicatie toont de FNLI aan de hand van vier sectoren - cacao, palmolie, soja en koffie - wat de uitdagingen zijn voor de voedingsmiddelenindustrie en aan welke oplossingen wordt gewerkt.

De Nederlandse voedingsmiddelenindustrie in de wereld

Nederland is een echt voedselland. Als wereldwijd tweede exporteur van landbouwproducten is ons land niet alleen sterk in de productie van gewassen en dierlijke producten door de akkerbouw, veehouderij en tuinbouw, maar ook leidend in de wereld in het maken

en bedenken van nieuwe voedingsmiddelen. De Rotterdamse en Amsterdamse havens zijn strategische knooppunten in het Europese voedingsnet. Ingrediënten vanuit de hele wereld worden in Nederland verwerkt. Of het nu gaat om gemak, smaak of gezondheid, de Nederlandse industrie maakt de voedingsmiddelen die passen bij de wensen van de consument. Duurzame productie is daarbij een randvoorwaarde.

Verduurzaming van grondstoffen

De verduurzaming van de productie van grondstoffen staat hoog op de agenda van de industrie. Een belangrijke reden daarvoor is leveringszekerheid. De toekomst is onzeker en klimaatverandering en klimaatbeleid heeft een enorme impact op de productie van veel van onze dagelijkse voedingsmiddelen. Dat maakt het belangrijk voor Nederlandse bedrijven om nauwe banden met hun leveranciers aan te knopen en vast te stellen wat er gebeurt op productieniveau. Vervolgens is het van belang om gezamenlijk te werken aan een duurzaam productiesysteem waar de producent ook de voordelen van ziet en hiervoor een goede prijs ontvangt.

“Een due diligence-aanpak betekent dat bedrijven de keten echt leren kennen door risicoanalyse en het identificeren van de problemen die aangepakt moeten worden.”

Complexe vraagstukken vragen om integrale oplossingen

Voedselketens maken voor hun grondstoffen-voorziening gebruik van complexe, internationale netwerken van veel kleine boeren en een grote diversiteit aan handelaren, transporteurs en onderaannemers. In dit kader is door de FNLI een inventarisatie gemaakt van gevoelige grondstoffen en van landen waar de productie en verwerking extra risicovol is. De achterblijvende economische ontwikkeling gekoppeld aan zwakke overheidsinstanties zijn vaak de oorzaak van sociale problemen in deze landen. Dit soort complexe vraagstukken en dilemma's vraagt om ontwikkelingssamenwerking met maatregelen waarbij zowel publieke als private partijen op diverse niveaus worden betrokken.

Verduurzaming door Nederlandse bedrijven

De afgelopen 20 jaar keek het bedrijfsleven dat zeker wilde zijn van duurzame productie met name naar gecertificeerde boerenbedrijven. Certificering via keurmerken zoals de ronde tafels van RTRS (soja) of RSPO (palmolie), andere multistakeholder initiatieven zoals UTZ en FairTrade, of de keurmerken van individuele bedrijven, heeft een hoge vlucht genomen. Het zorgde voor ketentransparantie met boeren die hun dataverzameling professionaliseerden, en het leidde tot toepassing van betere landbouwpraktijken. Certificering blijkt een mooie eerste stap naar intensievere samenwerking in de keten. Maar vervolgstappen zijn nodig, want certificering van individuele boerenbedrijven

biedt niet altijd een oplossing voor meer fundamentele problemen die zich op een andere schaal manifesteren. Het ontbreken van een boereninkomen dat minimaal voldoet om het gezin en het bedrijf te onderhouden, belangrijke biodiversiteit die gevaar loopt en de noodzaak tot het verbeteren van de positie van jongeren en vrouwen; het zijn uitdagingen die vragen om een benadering op een andere schaal.

Daarom staat het concept 'due diligence' in Nederland en in andere Europese landen, en in de Europese instituties volop in de belangstelling. Een due diligence-aanpak betekent dat bedrijven de keten echt leren kennen door risicoanalyse en het identificeren van de problemen die aangepakt moeten worden. Sommige problemen overstijgen de schaal van bedrijfsspecifieke interventies, maar daar kunnen sectorinitiatieven zoals DISCO (cacao) en DASPO (palmolie) een rol spelen. Ook publieke actoren komen meer en meer in beeld. Een voorbeeld is de in 2015 gelanceerde Amsterdam Declaration waarin de overheden van Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk de ambitie uitspreken om 100% ontbossingsvrije en duurzaam geproduceerde grondstoffen te realiseren. De Europese Commissie onderzoekt de mogelijkheden om verduurzaming van ingevoerde grondstoffen een wettelijke basis te geven. Zo speelt elke actor in de keten zijn rol om duurzame grondstoffenproductie voor elkaar te krijgen.

C A C A O

CACAO

FEITEN & CIJFERS

Cacao-import

in Nederland in 2018:
1,1 miljoen ton cacaobonen.
2,1 miljard euro invoerwaarde
21% van de totale wereld-
productie, hiervan wordt
ongeveer een kwart
doorgevoerd naar
andere landen.

64%

van de totale
wereldproductie van
cacao in 2018 kwam
uit West-Afrika

86%

van de cacao in de
eindproducten food die door
Nederlandse supermarkten
verkocht werden was erkend
duurzaam gecertificeerd
in 2016

5,25

miljoen ton
de totale wereldproductie
van cacaobonen in 2018
De belangrijkste cacao-
producenten waren
Ivoorkust (1,96 miljoen ton)
en Ghana (0,95 miljoen ton)

CACAOKETEN

Het merendeel van alle cacaobonen wereldwijd wordt geproduceerd in West-Afrika. Ivoorkust en Ghana zijn de belangrijkste producenten van cacao. Samen leveren zij meer dan de helft van de totale productie. De cacao productie gebeurt vooral op kleinschalige boerenbedrijven. Zo is een cacao plantage in West-Afrika gemiddeld 3 tot 4 hectare groot. Wereldwijd zijn er miljoenen kleine boeren bij de productie van cacao betrokken. De export van de cacaobonen gebeurt via boerencoöperaties en lokale en internationale handelaren.

Cacaoboer

Handelaar

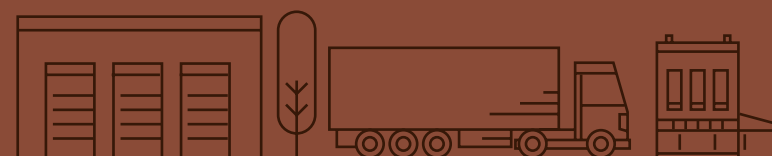

Verwerken cacaobonen (lokaal en in import landen)

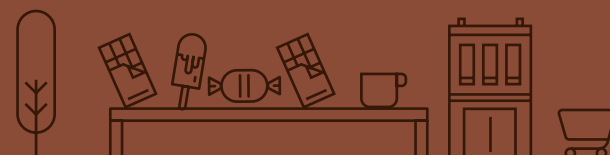

Levensmiddelen industrie

Detailhandel

Consument

De Euforij

“In onze fabriek in de Zaanstreek produceren we sinds 2017 op een duurzame manier chocolade. Omdat onze chocolade op basis van cacaomassa- en boter gemaakt wordt, stoten we in het productieproces een stuk minder CO2 uit. Alle cacao producten die we inkopen zijn duurzaam gecertificeerd. Ook de Euforij wil graag een bijdrage leveren aan het verbeteren van omstandigheden in cacao producerende landen. Voor ons als start-up is het waardevol om van andere spelers en initiatieven te leren en voort te bouwen op bestaande kennis en ervaring. DISCO is een belangrijk platform waar we samenwerking opzoeken. Zo kijken we ook als kleinere speler naar waar wij een stapje kunnen zetten op weg naar een positieve verandering in de gehele cacao keten.”

Isabel Koelewijn,
Creative Director,
de Euforij

De cacaoketen in beeld

Het merendeel van alle cacaobonen wereldwijd wordt geproduceerd in West-Afrika. Ivoorkust en Ghana zijn de belangrijkste producenten van cacao. Samen leveren zij meer dan de helft van de totale productie. De cacao productie gebeurt vooral op kleinschalige boerenbedrijven. Zo is een cacao plantage in West-Afrika gemiddeld 3 tot 4 hectare groot. Wereldwijd zijn er miljoenen kleine boeren bij de productie van cacao betrokken. De export van de cacaobonen gebeurt via boerencoöperaties en lokale en internationale handelaren.

Nederland is de grootste importeur van cacaobonen ter wereld. De haven van Amsterdam is een van de belangrijkste hubs voor import, opslag en verwerking van cacaobonen. Hoewel cacaobonen steeds vaker al in het land van herkomst worden verwerkt, zijn in Nederland enkele grote bedrijven actief in de verwerking van grote volumes cacaobonen tot halfproducten zoals cacaoboter, cacaomassa of cacao poeder. Deze halfproducten worden geëxporteerd naar andere EU-landen of in Nederland verder verwerkt. Een groot aantal producenten van chocolade- en voedingsmiddelen en bakkerijen maken cacao producten of chocolade bestemd voor directe verkoop aan de consument, of voor distributie via de detailhandel. Daarnaast wordt cacao ook gebruikt als ingrediënt in de farmaceutische en cosmetische industrie.

Verduurzaming van de cacaoketen

De cacaoketen heeft te maken met complexe uitdagingen op het sociale, economische en milieu-vlak in de productielanden. Belangrijke duurzaamheidsthema's in de cacao sector zijn de lage inkomenspositie van boeren, ontbossing en kinderarbeid. In de cacao sector is al jarenlang veel aandacht voor verduurzaming van de keten, met name voor het verbeteren van de levenssituatie van cacao boeren en hun families in productielanden. Vanuit haar belangrijke handelspositie in de sector wil Nederland een bijdrage leveren aan het bevorderen van duurzame productie en consumptie van cacao. Cacao bedrijven en multi-stakeholder initiatieven hebben programma's opgezet om uitdagingen aan te pakken en duurzame productie te stimuleren. In 2010 tekende de Nederlandse cacao sector een intentieverklaring >

Mars

“Bij Mars weten we dat een duurzame cacaosector essentieel is om ervoor te zorgen dat we toekomstige generaties chocoladeliefhebbers kunnen blijven bedienen. Al vier decennia werken we samen met anderen aan het verduurzamen van de cacaosector. Certificering heeft ons ver gebracht, maar nog niet ver genoeg. In 2018 lanceerden we het Cocoa for Generations plan, wat verder gaat dan huidige certificeringsnormen en de cacaoboer centraal stelt. We richten ons op het verbeteren van inkomenspositie van boeren en het tegengaan van kinderarbeid en ontbossing. Om voortuitgang te boeken in de hele sector is het van belang dat we krachten bundelen en initiatieven harmoniseren. DISCO is hierin een belangrijke tussenstap om uiteindelijk te komen tot een Europees gedragen aanpak voor verduurzaming van de cacao sector.”

Roel Govers,

Corporate Affairs Director,
Mars

met de doelstelling om in 2025 de volledige cacaoconsumptie in Nederland duurzaam gecertificeerd te hebben. Erkende keurmerken zijn Rainforest Alliance/UTZ, Fairtrade/Max Havelaar en Organic/Biologisch. Deze keurmerken beoordelen de productie van cacao aan de hand van sociale en milieucriteria. Niet alle producten die gecertificeerde cacao bevatten worden als zodanig gelabeld, en blijven daarmee onzichtbaar. Volgens onderzoek van het CBS was in 2016 86 % van de cacao in de eindproducten food die in Nederlandse supermarkten verkocht werd vrijwel volledig erkend duurzaam gecertificeerd¹. Ondanks een toename aan de inkoop van gecertificeerde cacao sinds 2010, heeft dit tot op heden nog niet geleid tot voldoende duurzaamheidsimpact in productielanden. Dit blijkt ook uit Cacao Barometer uit 2018, die laat zien dat huidige inspanningen niet opgewassen zijn tegen de omvang en aard van de problemen. Daarom is er behoefte aan aanvullende inspanningen die verder gaan dan certificering alleen.

Dutch Initiative for Sustainable Cocoa

In 2018 bracht Nestlé samen met Mars en de branchevereniging voor de koek, snoep, chocolade, zoutjes en noten (VBZ) een groep stakeholders bij elkaar om te werken aan een nieuw breed gedragen Nederlands verduurzamingsinitiatief voor de cacao- en chocoladesector, in aanvulling op de bestaande

intentieverklaring. Als gevolg daarvan is nu in 2020 het Dutch Initiative for Sustainable Cocoa (DISCO) gelanceerd. Een belangrijke rol in het totstandkomingsproces was weggelegd voor Nestlé, Mars, VBZ, IDH, en ook de Ministeries van Landbouw en Buitenlandse Zaken. DISCO is een publiek-privaat samenwerkingsverband en bestaat uit leden die actief zijn in de Nederlandse cacao- en chocoladesector, retail, internationale vakbonden, banken en NGOs. Het doel van DISCO is het structureel verbeteren van de levenssituatie van cacaoboeren en hun families in de productielanden die belangrijk zijn voor de Nederlandse cacaosector. Om dit te bereiken is het van belang dat stakeholders effectiever en efficiënter met elkaar samenwerken. DISCO bouwt voort op bestaande initiatieven en ambities (e.g. Cocoa&Forest Initiative en de bestaande intentieverklaring) en zoekt aansluiting bij andere Europese initiatieven (e.g. Beyond Chocolate en GISCO) voor een duurzame cacaosector. De concrete doelstellingen van DISCO zijn het realiseren van leefbaar inkomen voor huishoudens die afhankelijk zijn van cacaoproductie in 2030, het beëindigen van cacao-gerelateerde ontbossing en aantasting van bossen in 2025, en het beëindigen van alle vormen van kinderarbeid in 2025. Alle ondertekenaars zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het realiseren van de gedeelde visie op een duurzame cacaosector.

¹ CBS (2018) Verbruik duurzaam gecertificeerde cacao door cacao verwerkende bedrijven in Nederland

PALMOLIE

PALMOLIE

FEITEN & CIJFERS

76.1 miljoen

Totale wereldwijde palmolieproductie in 2019

100%

van de palmolie verwerkt in voeding en diervoeders voor de binnenlandse markt door organisaties die zijn aangesloten bij de Dutch Alliance for Sustainable Palm Oil was duurzaam.

233

Nederlandse bedrijven lid van RSPO, nummer 4 van de wereld.

275.000 Mt

palmolie werd in 2018 gebruikt in Nederland

86%

van de Europese import duurzaam gecertificeerd in 2019

89%

van de in Nederland verwerkte palmolie voor voeding voor de binnenlandse en exportmarkten was duurzaam in 2018.

68%

van de in Nederland verwerkte palmolie voor diervoeders voor de binnenlandse en exportmarkten was duurzaam in 2018.

PALMOLIEKETEN

De oliepalm is een tropische boom die voornamelijk groeit in Azië (Maleisië, Indonesië, en Papoea Nieuw Guinea) en Centraal Amerika (Guatemala, Honduras en Colombia). Palmolie is de meest geconsumeerde eetbare olie en zit in veel van de producten die we elke dag eten. Naast de voedingsmiddelenindustrie (72%) zijn de persoonlijke verzorgingsindustrie (18%) en de biobrandstoffenindustrie (10%) ook sectoren die palmolie verwerken. Palmolie is een zeer efficiënt gewas, met een hoge opbrengst aan plantaardige olie per hectare.

“Upfield is wereldleider in de productie van plantaardige spreads. Wij zetten vol in op gezonde en lekkere plantaardige voedingsmiddelen die passen in een gevarieerd dieet. Palmolie is een belangrijk ingrediënt voor ons en Upfield source 100% fysiek gecertificeerde duurzame palmolie in zijn producten. Transparantie en traceerbaarheid zijn belangrijk voor ons, dus publiceren we een lijst van palmoliefabrieken waarmee we werken en een overzicht van klachten in onze palmolieketen. Maar de wijdverbreide bescherming van regenwouden en de versterking van lokale gemeenschappen vereist meer inzet, zelfs op een andere schaal. We zijn toegewijd aan het toezicht op en de naleving van ons beleid, bijvoorbeeld door ons partnerschap met Starling om hun satellieten te gebruiken om veranderingen in landbedekking te controleren, om te controleren waar ontbossing kan plaatsvinden. We zijn lid van de RSPO en we nemen ook deel aan verschillende initiatieven, zoals de Sustainable Palm Oil Dialogue, om te werken aan de markttransitie naar 100% duurzame palmolie.”

Dior Decupper

General manager Nederland,
Upfield

Verduurzaming van de palmolieketen

Doordat de vraag naar palmolie wereldwijd zo hoog is, is de productie van palmolie de laatste decennia sterk gestegen. De laatste 10 jaar is het gebruik van palmolie door de voedingsmiddelenindustrie in de EU en in Nederland daarentegen niet gestegen. De productiestijging van palmolie is gepaard gegaan met hogere productie per hectare, maar ook met het in gebruik nemen van nieuwe plantages, die voor een deel zijn aangelegd op tropisch regenwoud areaal. De bescherming van het tropisch regenwoud is de grootste duurzaamheidsuitdaging in de palmoliesector. Maar daarnaast zijn ook landrechten, de positie van kleine boeren en de werkomstandigheden op de plantages belangrijke onderwerpen.

N et als in de sojasector speelt ook in de palmolieketen een Ronde Tafel een cruciale rol in de verduurzaming. De Ronde Tafel voor Duurzame palmolie (RSPO) is opgericht in 2004 en ontwikkelde de RSPO-standaard voor duurzaam gecertificeerde palmolie. Van de palmolie die in 2018 in Nederland werd gebruikt in de voedingsmiddelenindustrie was 89% duurzaam gecertificeerd. Nederland speelt tot op vandaag de dag een belangrijke rol in RSPO. In 2019 waren 233 Nederlandse bedrijven aangesloten bij RSPO, waarmee Nederland op de vierde plaats eindigde van landen met de meeste aangesloten leden.

Verschillende Nederlandse branches, sectoren en bedrijven hebben zich in 2010 verenigd in de Task Force Duurzame Palmolie om gezamenlijk

stappen te zetten richting fysieke duurzame palmolieketens. In 2016 is de Task Force over gegaan in de Dutch Alliance for Sustainable Palm Oil (DASPO). De alliantie zet zich in voor 100% gecertificeerde palmolie voor de Nederlandse markt in het stimuleren van het gebruik van duurzame palmolie in de fysieke keten, en het continu verbeteren van de certificeringsprogramma's in lijn met relevante ontwikkelingen. Elk jaar rapporteert de alliantie over de voortgang.

Omdat ontbossing in palmoliegebieden nog steeds een probleem blijft, zoeken bedrijven en stakeholders naar aanvullende oplossingen. Zo zetten verschillende bedrijven in op het monitoren van ontbossing in de omgeving van de palmoliemolens waarmee ze zaken doen. >

Ferrero

Het gebruik van duurzame palmolie is ontzettend belangrijk voor Ferrero. Sinds 2005 hebben we aanzienlijk geïnvesteerd in de verduurzaming van onze palmolie aanvoerketen. In 2015 waren we één van de eerste bedrijven die 100% gesegregeerde RSPO gecertificeerde palmolie gebruikten. Daarnaast realiseerden we ons dat we projecten in de productielanden moesten ondersteunen die verder gingen dan certificering, om de duurzaamheidsnorm in de industrie te versterken. Als bedrijf hebben we bovendien hard gewerkt om de transparantie in onze keten te verbeteren en om een 100% ontbossings- en exploitatievrije palmolie keten te creëren. Al hoewel we al flinke stappen hebben gezet, blijven we ons – ook in samenwerking met anderen – inzetten voor verdere verbetering. Zo participeren we proactief in nationale, Europese en internationale initiatieven voor duurzame palmolie. Onze inspanningen zijn niet onopgemerkt gebleven. In 2020 ontvingen we de hoogste score op de WWF Palm Oil Buyer Score Card, dat is een mooie erkenning.

Tiziano Giraudo,
General manager,
Ferrero Benelux

Onlangs heeft een groep palmolieproducenten en afnemers waaronder Bunge, Cargill, Golden Agri-Resources (GAR), Mondelēz International, Musim Mas, Nestlé, Pepsico, Sime Darby Plantation, Unilever en Wilmar haar krachten gebundeld om te komen tot een monitoringssysteem voor ontbossing doormiddel van radarbeelden. Hiermee willen de bedrijven sneller in actie kunnen komen om de duurzaamheid van hun ketens te verbeteren.

Naast certificering van de palmolieproductie en aanvullende inspanningen van bedrijven om hun ketens in kaart te brengen en ontbossing nauwkeurig te monitoren, pleit de Europese Palmolie Alliantie (EPOA) ook voor algemeen geldende Europese regels om alle bedrijven in de Europese Unie via een due diligence verplichting duurzame palmolie te laten importeren. Op deze manier komt een mainstream markt transitie naar 100% verantwoorde palmolie sneller dichterbij en ontstaat er daarnaast een eerlijk speelveld voor bedrijven in de Europese Unie. Door in te zetten op het gebruik van verantwoord geproduceerde palmolie wordt bovendien een belangrijke bijdrage geleverd aan de Sustainable Development Goals (SDG').

De palmolie die in Nederland door voedingsmiddelenbedrijven wordt gebruikt is voor veruit het grootste deel (89%) gecertificeerde palmolie. Het volume bedraagt ongeveer 275.000 Mt (2018).

In de formulering van de voedingsmiddelen kan palmolie soms geheel of gedeeltelijk worden vervangen door andere plantaardige olie, maar voor een aantal producten is dit niet wenselijk vanwege de specifieke kwaliteit van palmolie. Er zijn ook een aantal palmolievrije producten op de markt zoals margarine of pindakaas. Alhoewel consumenten interesse hebben in deze initiatieven, is het voor het daadwerkelijk verbeteren van de werkomstandigheden in de productielanden erg belangrijk om met de producenten samen te werken aan de bescherming van de bossen en het verbeteren van arbeids- en leefomstandigheden. Dat is waar initiatieven als EPOA en in Nederland DASPO zich voor in blijven zetten.

SOJA

SOJA

FEITEN & CIJFERS

100% FEFAC

van alle soja gebruikt voor vlees, zuivel en eieren voor de export was geproduceerd in lijn met de FEFAC-richtlijnen.

336MMt

Totale wereldwijde sojaproductie in 2019.

100% RTRS

van het vlees, zuivel en eieren in de Nederlandse schappen is geproduceerd met RTRS-soja.

99%

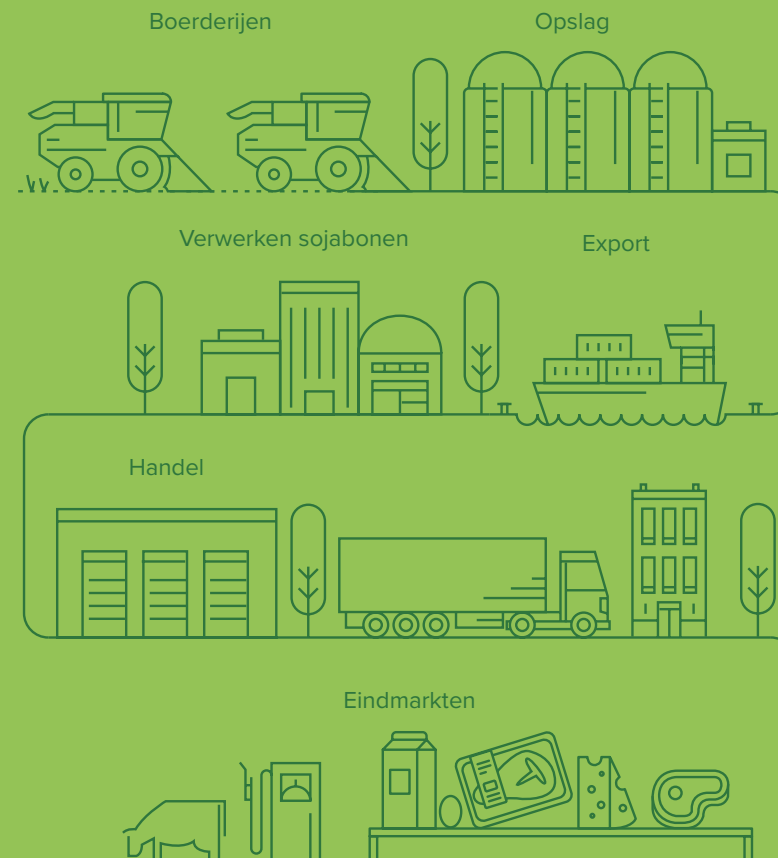
ontbossingsvrij soja was ontbossingsvrij in 2018

Soja-import

in Nederland in 2019:
4,1 miljoen ton sojabonen,
102.000 ton sojaolie,
2,7 miljoen ton sojameel.

SOJAKETEN

Een aanzienlijk deel van de wereldwijde sojaproductie bestemd voor Europa, komt vanuit Brazilië, de Verenigde Staten en Argentinië naar Nederland. Vanuit Nederland wordt het verder geëxporteerd of verwerkt tot sojameel en sojaolie. Het sojameel gaat naar de diervoederketen, en de sojaolie wordt in humane voeding gebruikt en is terug te vinden in een breed scala voedingsmiddelen maar ook in technische toepassingen. Ook wordt er steeds meer soja gebruikt voor vegetarische en veganistische producten, maar de volumes zijn nog relatief laag vergeleken met de traditionele stromen. Het is een belangrijk gegeven dat aan soja voor de humane voedingsketen andere eisen worden gesteld (non-gmo, smaak-, kleur- en eiwitgehalte) dan aan de soja voor diervoer.

Nederlandse zuivelketen

Sinds 2015 gebruikt de Nederlandse zuivelsector uitsluitend 100% verantwoorde soja. Dat betekent dat melkveehouders alleen voer mogen afnemen van veevoerleveranciers die voldoende certificaten voor verantwoorde soja (RTRS of gelijkwaardig) hebben gekocht, waarvoor geen ontbossing plaatsvindt.

Programma Duurzame Zuivelketen

Verduurzaming van de sojaketen

Soja kent een zeer hoge eiwitopbrengst per hectare en kent bovendien veel toepassingen. Het is dan ook een veel geteeld gewas. De allergrootste duurzaamheidsuitdaging is de conversie van natuurgebieden naar landbouwgrond om soja te produceren. Daarnaast zijn ook onderwerpen zoals het respecteren van landrechten, het beschermen van leefgemeenschappen en het minimaliseren van chemicaliëngebruik van belang. De Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) speelt een cruciale rol in het verduurzamen van soja bestemd voor de dierlijke sector. In Nederland zet ook de ketenorganisatie margarine, vetten en oliën (MVO)(MVO) zich in voor de verduurzaming van soja en sojaolie voor humane voeding.

De sectordialoog over duurzame soja loopt in Nederland al een flinke periode. Nederlandse partijen speelden een leidende rol in het opzetten van de Ronde Tafel voor Duurzame Soja (RTRS) in 2005. Verschillende partijen in de Nederlandse voedingsmiddelensector - van diervoederindustrie tot retail - hebben al in 2011 afgesproken dat alle soja gebruikt voor zuivel, vlees en eieren, RTRS of vergelijkbaar gecertificeerd moet zijn. In 2014 is het beleid iets aangepast. Alle soja voor dierlijke producten in de Nederlandse schappen zijn RTRS of vergelijkbaar gecertificeerd. Alle soja voor exportproducten voldoet in ieder geval aan de FEFAC Soy Sourcing Guidelines. Deze richtlijnen voor inkoop van duurzame soja zijn in 2015 opgesteld door de Europese mengvoederindustrie om een minimumniveau

voor duurzame soja in de markt te leggen. De FEFAC Guidelines zullen in 2020 worden aangescherpt om continue verbetering na te streven.

Naast het inzetten op certificering van de productie, is er ook steeds meer aandacht voor actie op landschapsniveau, met name rondom bos- en biodiversiteitsbescherming. Het Amazone Moratorium is een succesvol voorbeeld van hoe ketenpartijen samen met lokale actoren helpen een gebied te beschermen. Vergelijkbare concepten worden nu uitgewerkt voor de Cerrado, een savanneachtig gebied in het mid-westen van Brazilië, bijvoorbeeld door het Soft Commodities Forum. Ook zijn er met steun van IDH, initiatieven op landschapsniveau opgezet om de veehouderij in kwetsbare gebieden >

Remia

“Remia heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan en verwacht ook van haar toeleveranciers dat zij duurzaam ondernemen. Middels ons gerichte aankoopbeleid stimuleren wij duurzaamheid in de hele keten, met respect voor mens, dier en milieu. Remia is al jaren lid van de Round Table on Sustainable Palmoil (RSPO) en steunt de productie van duurzame palmolie. Sinds 2018 wordt in de Remia producten die palmolie bevatten, alleen maar gebruik gemaakt van Mass Balance certified Palm Oil. Inmiddels heeft Remia zich ook aangesloten bij de Round Table Responsible Soy (RTRS) en zal in de Remia producten die soja-olie bevatten alleen gecertificeerde sojaolie verwerkt worden.”

Jaap Stijlaart

Algemeen Bedrijfsleider,
Remia

Bunge

“Bij Bunge zetten we ons in voor de ontwikkeling van verantwoorde en transparante supply chains, met als doel een ontbossingsvrije toeleveringsketen in 2025. Onze inzet is vooral belangrijk voor sojabonen uit gebieden in Zuid-Amerika, zoals de Braziliaanse Cerrado en de Argentijnse Chaco. Als leden en ondertekenaars van het Soft Commodities Forum, het Joint Soy Initiative en het Amazon Soybean Moratorium ondernemen we actie om ontbossing en landconversie te bestrijden en gemeenschappelijke duurzaamheidsuitdagingen op te pakken. In 2020 is 100% van onze sojavolumes uit deze regio's traceerbaar tot op het niveau van de boer. Omdat multistakeholder samenwerking cruciaal is, zijn we vanaf het begin betrokken bij RTRS en zien we het percentage gecertificeerde soja sindsdien stijgen.”

Paul Stam,

Commercial Lead Netherlands,
Bunge

te intensiveren, waardoor landbouwexpansie minder noodzakelijk is. Het is daarbij van groot belang dat er een dialoog is met de overheid en het bedrijfsleven in producerende landen, en dat lokale boeren hierbij worden betrokken. Daar zetten Nevedi en ketenorganisatie MVO zich dan ook voor in.

Tegelijkertijd is er een beweging gaande naar meer eiwitproductie in Europa. Europa produceert zelf maar weinig eiwitgewassen (ongeveer 10 miljoen ton), maar is bezig met een gestage inhaalslag. Een belangrijke speler in het stimuleren van sojaproductie in Europa is Donau Soja, een organisatie die zich inzet voor een duurzame, veilige Europese eiwitvoorziening. Onder haar twee keurmerken Donau Soja en Europe Soya wordt duurzame, non-gmo soja uit de Donau regio respectievelijk Europa aangeboden. Na de oogst van 2019 was ongeveer 700.000 ton gecertificeerde soja beschikbaar. Steeds vaker vindt de gecertificeerde Donau Soja zijn weg naar de Nederlandse voedingsmiddelenindustrie. Hoewel soja als stikstofbinder een welkome aanvulling is in het Europese bouwplan, en de marktvraag naar Europese eiwitten door Nederlandse bedrijven zal worden beantwoord, blijft van buiten Europa geïmporteerde soja belangrijk gezien het volume dat de markt vraagt. De verduurzaming van soja-importen en het stimuleren van Europese sojaproductie moet dan ook hand in hand gaan.

A man with a mustache, wearing a tan cap and a red long-sleeved shirt, is shown in a coffee plantation. He is carefully picking red coffee cherries from a branch. The background is filled with green coffee trees and foliage. The word "KOFFIE" is overlaid in white capital letters with a horizontal line underneath it.

KOFFIE

KOFFIE

FEITEN & CIJFERS

70
productielanden
70 landen; 25 miljoen
kleine boeren.

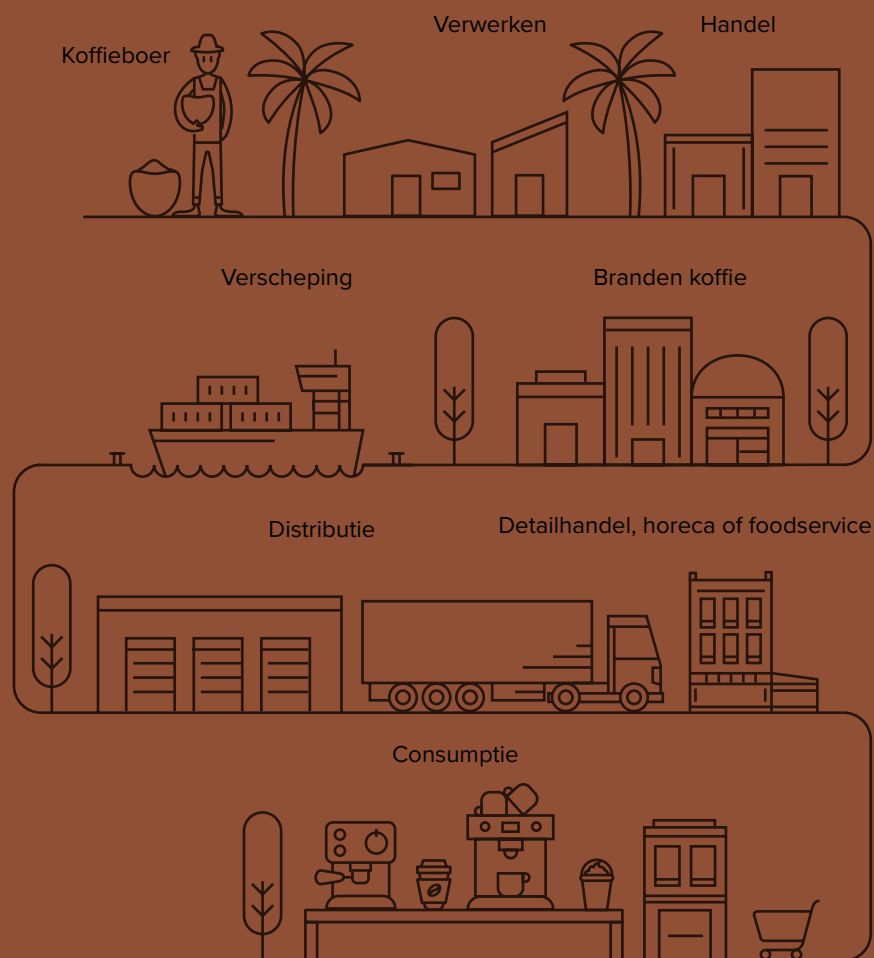
190.174 ton
NL importeerde in 2018
190.174 ton groene
(ongebraande) koffie.

60%
gecertificeerd
in 2018 was 60% van de afzet
van Koffie & Thee Nederland
leden duurzaam gecertificeerd.

4 kopjes
De Nederlander drinkt
gemiddeld 4 kopjes
koffie per dag.

KOFFIEKETEN

Koffie is – na aardolie – het op één na belangrijkste exportproduct van ontwikkelingslanden. Vooraan in de keten zijn er maar liefst 70 koffieproducerende landen, waaronder veel ontwikkelingslanden waarin zo'n 25 miljoen kleine boeren alle koffie ter wereld verbouwen. Achteraan in de keten bestaat een enorme marktdifferentiatie naar (huis-)merk en afzetkanaal. Thuis, onderweg of op het werk drinkt de Nederlander gemiddeld 4 kopjes koffie per dag en die koffie is gekocht in de detailhandel (supermarkt, speciaalzaak), in de horeca of in foodservice. Ook binnen de keten van oorsprong tot koffiekopje, zijn diverse schakels in de keten bezig met het verhandelen, verwerken, vershippen, branden en melangeren van koffiebonen. De meest koffies zijn namelijk melanges van verschillende koffie-origines zoals bijvoorbeeld Brazilië, Vietnam of Colombia.

Koffiebranderij Hesselink

Alle koffie van Hesselink Koffie is 100% gecertificeerd. Maar het bedrijf gaat verder. “Van plantage tot transport en van branden tot verpakking; overal stellen we de vraag of het duurzamer kan”, aldus Gerrit Hesselink, vierde generatie koffiebrander en directeur van Hesselink Koffie. “Toen ik het roer overnam vond ik dat we onze slogan ‘Hesselink Koffie schenkt geluk’ ook echt waar moesten maken. We willen dat iedereen in de koffieketen gelukkiger wordt.” Zo investeert de koffiebranderij in aanvulling op certificering ieder jaar via de Hesselink Koffie Foundation in diverse projecten in de oorsprongslanden van haar koffie. In 2019 heeft Hesselink Koffie, in samenwerking met Habitat for Humanity, 45 families in Guatemala voorzien van een Healthy Home Kit. Deze zogenoemde ‘Kits’ hebben ervoor gezorgd dat de lokale bevolking schoon drinkwater heeft, niet meer op houten vuurtjes hoeft te koken en de sanitaire voorzieningen zijn verbeterd.

Gerrit Hesselink,
Directeur,
Hesselink Koffie

Verduurzaming van de koffieketen

Verduurzaming in deze complexe keten is een uitdaging die de Nederlandse koffiebedrijven serieus nemen. Nederland neemt dan ook een belangrijke positie in als het gaat om duurzame koffie. Zo zijn certificeringsstandaarden zoals Max Havelaar/Fairtrade en UTZ Certified ontstaan uit een samenwerking tussen de Nederlandse koffiehandel en producenten in landen van oorsprong. Daarnaast blijkt uit onderzoek van Profundo, in opdracht van het Planbureau voor de Leefomgeving, dat in 2018 60% van de afzet van de leden van Koffie & Thee Nederland gecertificeerd is volgens internationale standaarden (Rainforest Alliance/UTZ Certified, Max Havelaar/Fairtrade, Organic en 4C).

Certificering en bedrijfsspecifieke initiatieven

Deze certificeringsschema's helpen koffieboeren om hun productie te verbeteren via duurzame landbouwpraktijken. Ook kunnen zij zo hun ondernemerschap versterken omdat ze aldus in staat zijn om betere marktprijzen te realiseren. Certificering legt daarmee een belangrijke basis in de koffieketen, maar daar blijft het niet bij. Veel koffieboeren zijn bijvoorbeeld moeilijk te bereiken, omdat ze ongeorganiseerd zijn. Er is ondersteuning nodig om boeren eerst te organiseren en vervolgens te trainen om in aanmerking te komen voor een keurmerk. Bedrijven zetten daarom niet uitsluitend in op certificering, maar ook op eigen duurzaamheidsprogramma's om de boeren verder te ondersteunen. Een paar voorbeelden zijn Nespresso AAA dat ruim 110 duizend boeren bereikt in 12 landen in Zuid-Amerika, Afrika en

Azië, Starbucks Coffee and Farmer Equity (C.A.F.E.) Practices die op basis van ruim 200 sociale, economische en ecologische indicatoren de duurzaamheid van teler tot en met consument in kaart brengt en met ruim 400 duizend boeren in 28 landen samenwerkt, en JDE Common Grounds, een programma voor verantwoorde inkoop dat is Jacobs Douwe Egberts (JDE) samen met Rainforest Alliance heeft ontwikkeld. In 2025 wil het bedrijf 500 duizend boeren bereiken. In al deze programma's werken koffiebedrijven in de koffieproducerende landen rechtstreeks met koffieboeren, boerencoöperaties, exporteurs, certificeerders en NGOs samen. Dat dit niet alleen iets is voor de grote spelers bewijst bijvoorbeeld Simon Lévelt, dat als beleid heeft dat het rechtstreeks onderhandelt met lokale boeren en coöperaties en een meerprijs betaalt voor duurzaam geproduceerde koffiebonen. >

Ahold Delhaize Coffee Company

Ahold Delhaize Coffee Company is grondlegger van UTZ Certified. Mede daarom is alle huismerk koffie van Albert Heijn UTZ-gecertificeerd. “Verduurzaming in de koffieketen is complex en vergt verdergaande inspanningen”, aldus Said Belhassan, General Manager van Ahold Delhaize Coffee Company. “Zo werken wij samen met onze leveranciers, de betrokken coöperaties en UTZ Certified aan een project in Kenia om stapsgewijs een leefbaar inkomen voor koffieboeren te realiseren. De ervaring en de lessen die we hieruit leren zetten we graag breder in.” Daarnaast is klimaat een belangrijk thema. “Ook hier werken we bijvoorbeeld in Tanzania samen met onze ketenpartners aan training van boeren om te helpen in het planten van resistentere koffievariëteiten. Bij al onze inspanningen zijn kennisdeling en langjarige handelsrelaties een belangrijke basis voor succes om de kwaliteit van onze koffie in iedere stap van de keten te borgen.”

Said Belhassan,
General Manager,
Ahold Delhaize Coffee Company

Simon Lévelt investeert 10% van de winst in duurzame projecten in productielanden, zoals een begeleidingstraject voor Colombiaanse koffieboeren om over te stappen op biologische teelt.

Belang internationale samenwerking

Koffie & Thee Nederland benadrukt het belang van internationale samenwerking voor verdere verduurzaming van de koffieketen. Veel koffieboeren verdienen nog steeds te weinig voor levensonderhoud en duurzame landbouwpraktijken. Klimaatverandering heeft een sterke invloed op alle koffieproducerende landen, terwijl er tussen die landen ook grote verschillen zijn. Zo werken koffieboeren in Oeganda op kleine percelen met een lage productiviteit waardoor het voor hen onmogelijk is om boven de armoedegrens uit te komen. Vietnamese koffieboeren daarentegen, produceren efficiënt maar met een negatieve impact op het milieu als gevolg van de overbemesting en over-irrigatie die bij veel smallholders gangbare praktijken zijn.

Vanwege de verschillende problematiek in de diverse koffieproducerende landen, is internationale samenwerking vooral effectief als het maatwerk biedt. Daarom ondersteunen internationale initiatieven in de koffiesector, waaronder het Global Coffee Platform (GCP) onder andere in samenwerking met IDH, publiek-private samenwerkingsverbanden in koffieproducerende landen op basis van specifieke lokale duurzaamheidsagenda's waarin overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties hun

krachten kunnen bundelen. Bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van een nationaal curriculum voor het trainen van koffieboeren in Vietnam. Een ander voorbeeld is de Sustainable Coffee Challenge (SCC). De SCC is een multi-stakeholder initiatief met ruim 140 partners (overheden, maatschappelijke organisaties, koffiebedrijven, retail en wetenschap) die samenwerken en kennis delen om van koffie wereldwijd het eerste duurzame landbouwproduct te maken.

IMVO-risicomanagement

Naast de rol van certificering en de noodzaak voor internationale samenwerking, is het voor het bedrijfsleven van het grootste belang om continue aandacht te hebben voor de belangrijkste duurzaamheidsissues in de koffieketen. Dat is uitdagend, want zoals gezegd is die keten complex en zijn er veel tussenschakels tussen koffieboer en koffieconsument. Daarom helpt Koffie & Thee Nederland haar leden met IMVO-risicomanagement en heeft ze in 2019 een risicoanalyse uitgevoerd voor de 5 belangrijkste koffieproducerende landen voor de Nederlandse markt (Brazilië, Vietnam, Colombia, Oeganda en Peru).

IMVO-risicomanagement staat ook in Europa op de agenda. De Europese brancheorganisatie European Coffee Federation (ECF) heeft onlangs de activiteiten van haar leden op het gebied van risico-inventarisatie en -analyse in kaart gebracht om hiermee best practices te definiëren voor de aangesloten nationale brancheorganisaties en bedrijven.

Referenties

Cacao

1. Cocoa barometer (2018), Voice Network, 2018. <https://www.voicenetwork.eu/wp-content/uploads/2019/07/2018-Cocoa-Barometer.pdf>
2. Dutch Initiative on Sustainable Cocoa - Partnership Agreement, DISCO, 2020. <https://www.idhsustainabletrade.com/uploaded/2020/06/DISCO-Partnership-5.5-no-sig.pdf>
3. FAOSTAT Statistical Database, FAO, 2020. <http://faostat.fao.org/>
4. Nederland grootste importeur cacaobonen. CBS, 2019. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/31/nederland-grootste-importeur-cacaobonen>
5. Verbruik duurzaam gecertificeerde cacao door cacao verwerkende bedrijven in Nederland, CBS, 2018. <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2018/18/onderzoeksrapport-verbruik-duurzame-cacao-in-nederland>
3. Jaarverslag 2018 Duurzame Palmolie, DASPO, 2019. https://www.taskforceduurzamepalmolie.nl/uploads/media/DASPO_Rapportage_2018_DEF.pdf
4. Veel gestelde vragen over palmolie, DASPO, 2020. <https://www.taskforceduurzamepalmolie.nl/veelgestelde-vragen/>
5. Choosing Sustainable Palm oil, ESPO, 2019. https://issuu.com/epoa/docs/espo_progress_report_def_20190204?e=25838315/67555062
6. Factsheet Sustainable Palm Oil for Europe in 2019, IDH en EPOA, 2020, beschikbaar via IDH en EPOA. <https://www.idhsustainabletrade.com/uploaded/2020/09/Sustainable-Palm-Oil-for-Europe-in-2019-EPOA-IDH.jpg>

Soja

1. Sustainable deforestation-free palmoil the norm in the European Union, EPOA's Position Paper on EU Regulatory Measures, EPOA, 11 May 2020. <https://palmoilalliance.eu/wp-content/uploads/2020/05/EPOA-position-Sustainable-deforestation-free-palm-oil-the-norm-FINAL.pdf>
2. The palm oil story, EPOA, 2020. <https://palmoilalliance.eu/wp-content/uploads/2019/10/Brochure-Palm-Oil-Story-2019-FINAL.pdf>
3. European Soy Monitoring Report 2018, IDH, 2020, <https://www.idhsustainabletrade.com/uploaded/2020/05/IDH-European-Soy-Monitor-v2.pdf>
2. The Dutch Soy Platform, IUCN, 2020. <https://www.iucn.nl/en/dutchsoyplatform>
3. FEFAC Soy Sourcing Guidelines, FEFAC, 2015. https://fefac.eu/wp-content/uploads/2020/07/fefac_soy_sourcing_guidelines_en.pdf
4. Responsible soy, RTRS, 2020. <https://responsiblesoy.org/>
5. Factsheet duurzame soja, Nevedi, Augustus 2020. [https://assets.nevedi.nl/p/229376/none/20200825%20Factsheet%20Nevedi%20Duurzame%20soja\(1\).pdf](https://assets.nevedi.nl/p/229376/none/20200825%20Factsheet%20Nevedi%20Duurzame%20soja(1).pdf)

Koffie

1. Coffee Barometer 2018, Hivos, 2018. <https://www.hivos.org/assets/2018/06/Coffee-Barometer-2018.pdf>
2. Sustainability Status of the Dutch Coffee Sector, Mapping of Sustainability Initiatives and Options for Enhanced Monitoring, Profundo, August 2020.
3. European Coffee Report 2018-19, European Coffee Federation, May 2019. www.ecf-coffee.org
4. Nationaal Koffie- en Theeonderzoek, Een kwantitatief onderzoek onder Nederlanders in opdracht van Koffie & Thee Nederland, Ruigrok NetPanel - augustus 2018. https://www.koffiethetee.nl/wp-content/uploads/2018/10/KoffieThee_NationaalKoffieEnTheeOnderzoek2018_Rapport_DEF.pdf
5. The State of Sustainable Markets 2019: Statistics and Emerging Trends, International Trade Centre, October 2019. <https://www.intracen.org/uploadedFiles/intracenorg/Content/Publications/Sustainable%20markets%202019%20web.pdf>

Colofon

Federatie Nederlandse
Levensmiddelen Industrie (FNLI)
10 September 2020

FNLI Den Haag
T. 070 336 51 50
info@fnli.nl
www.fnli.nl

🐦 #FNLI_nl
in nl.linkedin.com/company/fnli

Opgesteld door

Opgesteld in opdracht van

Met dank aan

De betrokken sector experts vanuit VBZ, ketenorganisatie MVO, Nevedi en Koffie & Thee Nederland voor hun waardevolle bijdrage aan deze publicatie.

